

**Вінницький національний медичний університет ім.
М.І.Пирогова**

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

В.о. ректора ЗВО
Вікторія ПЕТРУШЕНКО

« 31 » серпня 2023 р.

«ПОГОДЖУЮ»

Завідувач кафедри ендокринології
з курсом ПДО
Марина ВЛАСЕНКО

« 30 » серпня 2023 р.

**СИЛАБУС
навчальної дисципліни
ЕНДОКРИНОЛОГІЯ**

(складова частина навчальної дисципліни «Внутрішня медицина (з ендокринологією, медичною генетикою, клінічною імунологією та алергологією, професійними хворобами)»)

Спеціальність	225 Медична психологія
Освітній рівень	Магістр
Освітня програма	ОПП «Медична психологія», 2022
Навчальний рік	2023-2024
Кафедра	ендокринології з курсом післядипломної освіти
Лектор	професор, д.мед.н. Власенко М.В.
Контактна інформація	<i>endocrinology@vnmu.edu.ua, вул. Мічуріна, 32 (Вінницький обласний клінічний високоспеціалізований ендокринологічний центр), (0432) 531735</i>
Укладач силабусу	доцент, к.мед.н. Паламарчук А.В.

1. Статус та структура дисципліни

Статус дисципліни	Обов'язкова
Код дисципліни в ОПП та місце дисципліни в ОПП	ОК 42,1 Ендокринологія (складова частина навчальної дисципліни «Внутрішня медицина (з ендокринологією, медичною генетикою, клінічною імунологією та алергологією, професійними хворобами)»)
Курс/семестр	4 курс (VII семестр)
Обсяг дисципліни (загальна кількість годин/ кількість кредитів ЄКТС)	45 годин / 1,5 кредити ЄКТС
Структура дисципліни	Лекції - 10 год Практичні заняття - 20 год Самостійна робота -15 год В цілому: аудиторні заняття – 66,7%, самостійна позааудиторна робота – 33,3%
Кількість змістових модулів	1
Мова викладання	українська
Форма навчання	Очна (в умовах воєнного стану, надзвичайних ситуацій або надзвичайного стану (особливого періоду) форма здобуття освіти встановлюється згідно рішень органів виконавчої влади, ВЦА, місцевого органу управління освіти та Вінницького національного медичного університету для створення безпечного освітнього середовища.

2. Опис дисципліни

Коротка анотація курсу, актуальність. Предметним напрямком дисципліни є вивчення основ внутрішньої медицини за розділом ендокринологія, при цьому наголос робиться на створенні у студентів цілісного уявлення про ендокринну систему. Акцент робиться на навичках опитування та клінічного обстеження пацієнта, діагностиці, проведенні диференціальної діагностики, лікуванні та профілактиці ендокринологічних захворювань, діагностуванні та наданні екстреної медичної допомоги при невідкладних станах, а також виконання медичних маніпуляцій.

Передреквізити. Для успішного засвоєння дисципліни студенту необхідні знання, отримані в процесі вивчення наступних дисциплін загальної підготовки: анатомія людини, медична біологія, гістологія, цитологія та ембріологія, патоморфологія, фізіологія, патофізіологія, медична і біологічна фізика, біоорганічна та біологічна хімія, мікробіологія, вірусологія та імунологія, фармакологія, клінічна фармакологія та клінічна фармація, радіологія та радіаційна медицина, пропедевтика внутрішньої медицини.

Мета курсу та його значення для професійної діяльності. Метою навчальної дисципліни «Ендокринологія» є формування здатності застосовувати набуті знання, уміння, навички та розуміння для вирішення типових задач діяльності лікаря в галузі охорони здоров'я, сфера застосування яких передбачена визначеними переліками синдромів та симптомів захворювань, невідкладних станів та захворювань, що потребують особливої тактики ведення пацієнтів; лабораторних та інструментальних досліджень, медичних маніпуляцій.

Постреквізити. В процесі вивчення дисципліни набуваються знання, необхідні для успішного засвоєння дисциплін професійної підготовки, а саме: внутрішньої медицини, інфекційних хвороб, хірургії, акушерства, гінекології, інтенсивної терапії, офтальмології, дерматології, нейрохірургії, онкології та інших клінічних дисциплін, що передбачає інтеграцію викладання

з цими дисциплінами та застосування отриманих знань, умінь та навичок в процесі подальшого навчання та у професійній діяльності.

3. Результати навчання.

Після успішного вивчення дисципліни здобувач зможе:

1. збирати скарги у пацієнта з ендокринною патологією, анамнез хвороби, анамнез життя за стандартною схемою опитування хворого, за встановленими алгоритмами проводити та оцінювати результати фізикального обстеження;
2. оцінювати інформацію щодо діагнозу на підставі результатів лабораторних та інструментальних досліджень;
3. діагностувати, лікувати, організувати впровадження заходів профілактики цукрового діабету, йододефіцитних захворювань щитоподібної залози, тиреотоксикозу, гіпотиреозу, тиреоїдитів, захворювань гіпоталамо-гіпофізарної системи (хвороби Іценка-Кушінга, акромегалії, нецукрового діабету), хронічної недостатності надниркових залоз, кортикостероми, ожиріння;
4. виділяти провідний клінічний симптом або синдром; встановлювати найбільш вірогідний або синдромний діагноз захворювання; розпізнати ендокринологічні аспекти синдромів: артеріальної гіпертензії та артеріальної гіпотензії, набрякового синдрому, сечового та нефротичного синдрому, анемії, болю в кінцівках, часткової або повної втрати зору, головного болю, судомного синдрому;
5. розпізнати менш поширені ендокринні захворювання, щоб направити пацієнта до спеціаліста-ендокринолога: гіперпролактинемію, гіпопітуїтаризм, соматотропну недостатність, пухлини щитоподібної залози, гіпопаратиреоз та гіперпаратиреоз, гормональноактивні пухлини надниркових та статевих залоз, клімактеричний синдром;
6. визначати тактику надання екстреної медичної допомоги на догоспітальному і госпітальному етапах при діабетичній (кетоацидотичній), гіпоглікемічній комах;
7. виконувати медичні маніпуляції;
8. формувати серед населення диспансерні групи хворих;
9. визначати тактику обстеження та вторинної профілактики хворих, що підлягають диспансерному нагляду; тактику обстеження та первинної профілактики здорових осіб, що підлягають диспансерному нагляду;
10. вести медичну документацію щодо пацієнта;
11. проводити скринінг щодо виявлення найважливіших ендокринних захворювань; оцінювати показники захворюваності; виявляти фактори ризику виникнення та перебігу захворювань;
12. використовувати уніфіковані клінічні протоколи щодо надання медичної допомоги, що розроблені на засадах доказової медицини.

4. Зміст та логістика дисципліни

Модуль 1 Внутрішня медицина. Змістовий модуль 3 « Основи діагностики, лікування та профілактики основних хвороб ендокринної системи »	7 семестр 45 год/1,5 кредити	Лекції №№ 1-5 Практичні заняття №№ 1-10 Теми для самостійного опрацювання №№ 1-10
---	---------------------------------	---

Дисципліна включає 10 тем, які складають 1 змістовий модуль.

Змістовий модуль № 3 “Основи діагностики, лікування та профілактики основних хвороб ендокринної системи”

Тема 1. Цукровий діабет. Поширеність. Класифікація. Патогенез основних симптомів. Клініка. Методи лабораторної та інструментальної діагностики. Диференційна діагностика по синдромам (спрага і поліурія, гіперглікемія і глюкозурія). Цукровий діабет 1 та 2 типів, особливості перебігу. Метаболічний синдром.

Тема 2. Діабетичні ангіопатії. Класифікація. Ретинопатія, нефропатія, діабетична ступня. Методи діагностики. Принципи лікування діабетичних ангіопатій.

Тема 3. Лікування цукрового діабету 2 типу. Дієта. Таблетовані цукропонижаючі препарати. Механізм дії. Показання та протипоказання для їх призначення. Побічні дії.

Лікування цукрового діабету 1 типу. Інсулінотерапія. Види інсуліну. Показання для його призначення. Дієта при інсулінотерапії. Методика інсулінотерапії. Контроль ефективності лікування інсуліном. Поєднане застосування інсуліну і таблетованих цукропонижуючих препаратів.

Тема 4. Коматозні стани при цукровому діабеті. Кетоацидоз. Патогенез кетоацидозу та кетоацидотичної коми. Клініка. Діагностика. Лікування. Гіпоглікемічні стани. Патогенез. Клініка. Діагностика. Диференційний діагноз і лікування гіпоглікемічної коми.

Тема 5. Гіпотиреоз. Класифікація. Клініка. Діагноз. Дані параклінічних методів обстеження. Диференційний діагноз. Лікування. Тиреоїдити.

Йододефіцитні стани. Клініка, діагностика, профілактика та лікування.

Тема 6. Синдром тиреотоксикозу. Дифузний токсичний зоб. Класифікація. Клініка. Дані параклінічних методів обстеження. Диференційний діагноз. Лікування дифузного токсичного зобу. Антитиреоїдні препарати, хірургічне лікування. Післяопераційні ускладнення.

Тема 7. Захворювання прищитоподібних залоз. Гіперпаратиреоз. Етіологія. Патогенез. Класифікація. Клініка, клінічні форми гіперпаратиреозу. Діагностика. Диференційна діагностика. Лікування. Показання до оперативного лікування. Гіпопаратиреоз. Етіологія. Патогенез. Класифікація. Клініка. Клінічні форми. Діагностика. Диференційна діагностика. Лікування.

Тема 8. Синдром гіпо- та гіперкортицизму. Хронічна недостатність кори надниркових залоз. Етіологія, патогенез, клініка, діагностика, профілактика та лікування. Гостра недостатність кори надниркових залоз. Лікування.

Хвороба Іценка-Кушінга. Етіологія і патогенез. Клініка. Класифікація. Діагностика. Диференційна діагностика. Лікування.

Тема 9. Гормонально-активні пухлини надниркових залоз (Феохромоцитома. Гіперальдостеронізм. Синдром Іценка-Кушінга). Етіологія і патогенез. Клініка. Класифікація. Діагностика. Диференційна діагностика. Лікування.

Ожиріння. Клініка. Класифікація. Діагностика. Диференційна діагностика. Лікування. Профілактика.

Тема 10. Диференційний заліз

Теми лекційного курсу розкривають проблемні питання основних ендокринних захворювань. Практичні заняття передбачають теоретичне обґрунтування основних питань теми та засвоєння наступних практичних навичок:

- 1) з'ясування скарг хворого, анамнезу захворювання та життя, проведення опитування за органами та системами;
- 2) проведення фізикального обстеження хворого та визначення основних симптомів/синдромів захворювання;
- 3) аналіз результатів лабораторного та інструментального дослідження;
- 4) встановлення діагнозу;
- 5) призначення лікування;
- 6) визначення заходів первинної та вторинної профілактики;

На практичних заняттях студенти курірують 1-2 хворих із захворюваннями та станами, що відповідають тематиці заняття, з наступним обговоренням правильності встановлення діагнозу, диференціальної діагностики та лікувальних заходів із застосуванням засад доказової медицини і у відповідності до Національних та міжнародних настанов і протоколів; розглядають результати додаткових методів дослідження (лабораторних та інструментальних), які застосовуються при діагностиці і проведенні диференційного діагнозу, розгляд яких передбачений темою практичного заняття, розв'язують клінічні ситуаційні задачі та тестові завдання.

Самостійна робота студента передбачає підготовку до практичних занять, опрацювання практичних навичок, написання робочого зошита, опрацювання наукової літератури та

написання оглядів з наданих тем для індивідуальної роботи. Оцінка самостійної роботи студента, яка передбачена в темі поряд з аудиторною роботою, оцінюється під час поточного контролю теми на відповідному занятті.

Тематичні плани лекцій, календарні плани практичних занять, тематичний план самостійної поза аудиторної роботи, обсяг та напрямки індивідуальної роботи опубліковані на сайті кафедри.

Маршрут отримання матеріалів: Кафедра ендокринології/Студенту/Очна форма навчання/Медична психологія / 4 курс/Навчально-методичні матеріали/ або за посиланням [https://www.vnmu.edu.ua/кафедра ендокринології#](https://www.vnmu.edu.ua/кафедра%20ендокринології#). Доступ до матеріалів здійснюється з корпоративного акаунту студента s000XXX@vnmu.edu.ua.

5. Форми та методи контролю успішності навчання

Поточний контроль на практичних заняттях	Методи: усне або письмове опитування, тестування, електронне опитування, розв'язання ситуаційних задач, трактування та оцінка результатів лабораторних та інструментальних досліджень, виписка рецептів.
Підсумковий контроль дисципліни – диференційний залік	Методи: письмове опитування на останньому занятті (5 теоретичних питань з патогенезу, клініки, диференційного діагнозу ендокринних захворювань і 2 ситуаційних задач) (згідно положення про організацію освітнього процесу у ВНМУ ім.М.І.Пирогова (посилання https://www.vnmu.edu.ua/Загальна інформація/Основні документи))
Засоби діагностики успішності навчання	Теоретичні питання, тести, клінічні ситуаційні задачі, практичні завдання, демонстрація практичних навичок, клінічний розбір хворих.

6. Критерії оцінювання

Оцінювання знань здійснюється згідно Положення про організацію освітнього процесу у ВНМУ ім.М.І.Пирогова (посилання [https://www.vnmu.edu.ua/Загальна інформація/Основні документи](https://www.vnmu.edu.ua/Загальна%20інформація/Основні%20документи))

Поточний контроль	За чотирьох бальною системою традиційних оцінок: 5 «відмінно», 4 «добре», 3 «задовільно», 2 «незадовільно»
Контроль практичних навичок	За чотирьох бальною системою традиційних оцінок
Підсумковий контроль з дисципліни (диференційний залік)	Оцінка за диференційний залік: 71-80 балів – «відмінно» 61-70 балів – «добре» 50-60 балів – «задовільно» Менше 50 балів – «не задовільно»/не склав
Оцінювання дисципліни:	Поточна успішність – від 72 до 120 балів (конвертація середньої традиційної оцінки за практичні заняття за 120-бальною шкалою): 60% оцінки за дисципліну Підсумковий контроль – від 50 до 80 балів: 40% оцінки за дисципліну Індивідуальна робота – від 1 до 12 балів Сумарно від 122 до 200 балів.

Критерії оцінювання знань студента

Оцінювання усної/письмової відповіді під час поточного контролю

Оцінка **“Відмінно”** виставляється за роботу, в якій студент вірно відповів на всі запитання згідно до теми. Відповіді мають глибокий, змістовний та конкретний характер. Студент повинен знати особливості клінічних проявів захворювань ендокринної системи, загальні принципи діагностики хвороб ендокринної системи, принципи їх лікування.

Оцінка **“Добре”** виставляється за роботу, в якій студент вірно відповів на 75% запитань і показав достатньо змістовні знання з тих питань, що відбивають основні розділи навчальної програми. Студент повинен знати особливості клінічних проявів захворювань ендокринної системи, загальні принципи діагностики, лікування та профілактику.

Оцінка **“Задовільно”** виставляється за роботу, в якій студент вірно відповів на 50% запитань. Відповіді неповні, здебільшого обмежуються простим переліком складників, ознак, рис, без найменших подробиць. Студент повинен володіти обов'язковим мінімумом знань щодо теоретичних та практичних знань з ендокринології.

Оцінка **“Незадовільно”** виставляється за роботу, в якій студент не дав жодної правильної відповіді або дав лише приблизну відповідь на два запитання. Студент не володіє обов'язковим мінімумом знань з питань ендокринології.

Оцінювання виконання практичних навичок під час поточного контролю

Оцінка **«відмінно»** виставляється студенту, який, знає хід та послідовність фізикального обстеження пацієнта, демонструє правильне виконання необхідних практичних навичок та вірно з чіткими формулюваннями узагальнень та висновків оформляє протокол обстеження пацієнта.

Оцінка **«добре»** виставляється студенту, який допускає неточності при проведенні фізикального обстеження пацієнта, але здатний самостійно виявити допущені помилки та може продемонструвати виконання практичної навички в цілому, оформляє протокол обстеження пацієнта.

Оцінка **«задовільно»** виставляється студенту, який знає основи практичного завдання, але зазнає труднощів при проведенні фізикального обстеження пацієнта, не може продемонструвати повну правильну послідовність практичних навичок, не може трактувати в повному обсязі результати проведених досліджень, неохайно оформляє протокол обстеження пацієнта.

Оцінка **«незадовільно»** виставляється студенту, який не може продемонструвати виконання практичної навички, зазнає значних труднощів при проведенні фізикального обстеження пацієнта, порушує порядок виконання практичної роботи, не реєструє хід роботи в протоколі обстеження пацієнта.

Оцінювання виконання тестових завдань під час поточного контролю

Оцінка **«відмінно»** виставляється студенту, який при проведенні тестового контролю допускається не більше 10% неправильних відповідей (обсяг правильних відповідей 90-100%). Під час розв'язання клінічно-орієнтованих тестових завдань надає правильні відповіді на всі питання до тесту.

Оцінка **«добре»** виставляється студенту, який під час тестового контролю допускає не більше 20% помилок. (обсяг правильних відповідей 80-89%). Під час розв'язання клінічно-орієнтованих тестових завдань надає правильні відповіді на більшість питань до тесту.

Оцінка **«задовільно»** виставляється студенту, який робить помилки не більш, ніж в 40% тестових завдань (обсяг правильних відповідей 60,5-79%). Під час розв'язання клінічно-орієнтованих тестових завдань надає правильні відповіді тільки на деякі питання до тесту.

Оцінка **«незадовільно»** виставляється студенту, який при тестовому опитуванні правильно розв'язує менше 60% тестових завдань. Під час розв'язання клінічно-орієнтованих тестових завдань не може надати правильні відповіді на питання до тесту.

Оцінювання самостійної роботи студента

Самостійна робота студента, яка передбачена в темі поряд з аудиторною роботою,

оцінюється під час поточного контролю теми на відповідному занятті. Засвоєння тем, які виносяться лише на самостійну роботу, контролюється під час проведення підсумкового контролю.

Оцінка «**відмінно**» виставляється студенту, який володіє клінічним мисленням та глибоко і всебічно розкриває проблему, логічно викладає основні питання, наводить приклади із сучасних медичних інформаційних джерел. Він уміє пов'язати матеріал даної теми з вивченими раніше розділами, що свідчить здатність аналізувати вивчений матеріал.

Оцінка «**добре**» виставляється студенту, який знає і добре володіє теоретичним матеріалом, грамотно розкриває основні питання теми та її медичне значення, але при цьому не виходить за межі підручника, методичних рекомендацій.

Оцінка «**задовільно**» виставляється студенту, який розкриває базові поняття та визначення з рекомендованої теми, але не розкриває її повністю, не розуміє медичних аспектів теми, не може пов'язати теоретичний матеріал із практикою.

Оцінювання письмової відповіді під час підсумкового контролю (диференційний залік)

Оцінка «**Відмінно**» виставляється за роботу, в якій студент вірно відповів на всі запитання. Відповіді мають глибокий, змістовний та конкретний характер. Студент повинен знати особливості клінічних проявів захворювань ендокринної системи, загальні принципи діагностики хвороб ендокринної системи та скринінгові програми, принципи їх лікування.

Оцінка «**Добре**» виставляється за роботу, в якій студент вірно відповів на 75% запитань і показав достатньо змістовні знання з тих питань, що відбивають основні розділи навчальної програми. Студент повинен знати особливості клінічних проявів захворювань ендокринної системи, загальні принципи діагностики, лікування та профілактики.

Оцінка «**Задовільно**» виставляється за роботу, в якій студент вірно відповів на 50% запитань. Відповіді неповні, здебільшого обмежуються простим переліком складників, ознак, рис, без найменших подробиць. Студент повинен володіти обов'язковим мінімумом знань щодо теоретичних та практичних знань ендокринології.

Оцінка «**Незадовільно**» виставляється за роботу, в якій студент не дав жодної правильної відповіді або дав лише приблизну відповідь на два запитання. Студент не володіє обов'язковим мінімумом знань з питань ендокринології.

Нарахування індивідуальних балів здійснюють на підставі Положення про організацію навчального процесу у Вінницькому національному медичному університеті ім.М.І.Пирогова (Вінниця, 2020). (посилання <https://www.vnmu.edu.ua/Загальна інформація/Основні документи>)

Кількість балів, яка нараховується за різні види індивідуальних завдань, залежить від їх обсягу та значимості, але становить не більше 12 балів. Вони додаються до суми балів, набраних студентом за поточну навчальну діяльність.

- **12 балів, які додаються до оцінки з дисципліни** - додаються за призові місця на міжвузівських олімпіадах з дисципліни та міжвузівських і міжнародних (закордонних) наукових конференціях з наявністю друкованої роботи.

- **11-10 балів** - додаються за призові місця на внутрішньовузівських олімпіадах і наукових конференціях з наявністю друкованої роботи.

- **10 балів** - даються до оцінки з дисципліни за участь (якщо студент брав участь, але не отримав призового місця) у міжвузівських олімпіадах з дисципліни та міжвузівських і міжнародних (закордонних) наукових конференціях з наявністю друкованої роботи.

- **8 балів** - додаються до оцінки з дисципліни за участь (якщо студент брав участь, але не отримав призового місця) у внутрішньовузівських олімпіадах, наукових конференціях закладу з наявністю друкованої роботи.

- **6 балів** - додаються до оцінки з дисципліни за виготовлення на кафедрі, схем, таблиць мультимедійного забезпечення та відеофільмів - з урахуванням важливості виконаної роботи.

7. Політика навчальної дисципліни/курсу

Студент має право на отримання якісних освітніх послуг, доступ до сучасної наукової та навчальної інформації, кваліфіковану консультативну допомогу під час вивчення дисципліни та опанування практичними навичками. Політика кафедри під час надання освітніх послуг є студентоцентрованою, базується на нормативних документах Міністерства освіти та Міністерства охорони здоров'я України, статуті університету та порядку надання освітніх послуг, регламентованого основними положеннями організації навчального процесу в ВНМУ ім.М.І.Пирогова та засадах академічної доброчесності.

Дотримання правил розпорядку ВНМУ, техніки безпеки відповідно до Правил внутрішнього розпорядку ВНМУ та правила поведінки при сигналі «ПОВІТРЯНА ТРИВОГА».

Вимоги щодо підготовки до практичних занять. Студент повинен бути підготовленим до практичного заняття, тестові завдання до поточної теми мають бути розв'язані у робочому зошиті, схеми та таблиці заповнені.

На заняття слід приходити вчасно, без запізнення. Студент, який запізнився більше, ніж на 10 хвилин на заняття, не допускається до останнього і повинен його відпрацювати в установленому порядку.

На практичних заняттях студент має бути одягнений в робочу форму (медичний халат, шапочка). Студенти, які не мають робочої форми, не допускаються до заняття.

Студент повинен дотримуватись правил безпеки на практичних заняттях та під час знаходження у приміщеннях кафедри.

Під час обговорення теоретичних питань студенти мають демонструвати толерантність, ввічливість та повагу до своїх колег та викладача; при виконанні практичних завдань робоче місце має зберігатись у порядку та бути прибраним після виконання практичної роботи.

Лекції не викладаються аудиторно, відеолекції опубліковані на веб-сторінці кафедри.

Використання мобільних телефонів та інших електронних девайсів. Використання мобільних телефонів та інших електронних пристроїв на занятті допускається тільки під час електронного тестування або опитування.

Академічна доброчесність. Під час вивчення дисципліни студент має керуватись Кодексом академічної доброчесності ВНМУ ім.М.І.Пирогова (<https://www.vnmu.edu.ua/> загальна інформація/ Основні документи/ Кодекс академічної доброчесності). При порушенні норм академічної доброчесності під час поточного та підсумкових контролів студент отримує оцінку «2» та повинен її відпрацювати своєму викладачу в установленому порядку протягом двох тижнів після отриманої незадовільної оцінки.

Пропуски занять. Пропущені заняття відпрацьовуються в порядку, установленому в Положенні про організацію освітнього процесу у ВНМУ ім.М.І.Пирогова (посилання <https://www.vnmu.edu.ua/> Загальна інформація/Основні документи) у час, визначений графіком відпрацювань (опублікований на сайті кафедри <https://www.vnmu.edu.ua/> кафедра ендокринології##) черговому викладачу. Для відпрацювання пропущеного заняття студент має надати заповнений протокол робочого зошиту з відповідної теми, пройти тестування та письмово чи усно відповісти на питання до теми заняття. Відпрацювання пропущених лекцій здійснюється після надання конспекту лекційного матеріалу, або написання реферату, чи підготовки власної презентації з теми пропущеної лекції.

Порядок допуску до підсумкового контролю з дисципліни наведений в Положенні про організацію освітнього процесу у ВНМУ ім.М.І.Пирогова (посилання <https://www.vnmu.edu.ua/> Загальна інформація/Основні документи). До підсумкового контролю допускаються студенти, які не мають пропущених невідпрацьованих практичних занять та лекцій та отримали середню традиційну оцінку не менше «3».

Додаткові індивідуальні бали. Індивідуальні бали з дисципліни студент може отримати за індивідуальну роботу, обсяг якої оприлюднений на сайті кафедри в навчально-методичних матеріалах дисципліни, кількість балів визначається за результатами ІРС згідно Положенню про організацію освітнього процесу у ВНМУ ім.М.І.Пирогова (посилання <https://www.vnmu.edu.ua/> Загальна інформація/Основні документи).

Вирішення конфліктних питань. При виникненні непорозумінь та претензій до викладача через якість надання освітніх послуг, оцінювання знань та інших конфліктних ситуацій, студент повинен подати спершу повідомити про свої претензії викладача. Якщо конфліктне питання не вирішено, то студент має право подати звернення до завідувача кафедри згідно Положення про розгляд звернень здобувачів вищої освіти у ВНМУ ім.М.І.Пирогова ([https://www.vnmu.edu.ua/ Загальна інформація/Основні документи](https://www.vnmu.edu.ua/Загальна%20інформація/Основні%20документи)).

Політика в умовах дистанційного навчання. Порядок дистанційного навчання регулюється Положенням про запровадження елементів дистанційного навчання у ВНМУ ім.М.І.Пирогова ([https://www.vnmu.edu.ua/ Загальна інформація/Основні документи](https://www.vnmu.edu.ua/Загальна%20інформація/Основні%20документи)). Основними навчальними платформами для проведення навчальних занять є Microsoft Team, Google Meets. Порядок проведення практичних занять та лекцій, відпрацювань та консультацій під час дистанційного навчання оприлюднюється на веб-сторінці кафедри ([https://www.vnmu.edu.ua/ кафедра ендокринології/ Студенту](https://www.vnmu.edu.ua/кафедра%20ендокринології/Студенту) або [https://www.vnmu.edu.ua/ кафедра ендокринології/ Новини](https://www.vnmu.edu.ua/кафедра%20ендокринології/Новини)).

Зворотній зв'язок з викладачем здійснюється через месенджери (Viber, Telegram, WhatsApp) або електронну пошту (на вибір викладача) в робочий час.

8. **Навчальні ресурси** Навчально-методичне забезпечення дисципліни оприлюднено на сайті кафедри. Маршрут отримання матеріалів [https://www.vnmu.edu.ua/ кафедра ендокринології/ Студенту](https://www.vnmu.edu.ua/кафедра%20ендокринології/Студенту).

1). Основна література:

1. Ендокринологія: підручник. За ред. Ю.І. Комісаренко, Г.П. Михальчишин - Вид. 5, перероб. та доп. – Вінниця. Нова Книга, 2020. – 536с.
2. Ендокринологія: підручник (П.М. Боднар, Г.П. Михальчишин, Ю.І. Комісаренко та ін.) За ред. професора П.М. Боднара, - Вид. 4, перероб. та доп. – Вінниця. Нова Книга, 2017. – 456с.
3. Эндокринология. Учебник: П.Н. Боднар, Г.П. Михальчишин, Ю.И. Комиссаренко и др. Под ред.: проф. П.Н. Боднара. – Винница. Нова Книга, 2016. – 488с.
4. Endocrinology: Textbook (Ed. by prof. Petro M. Bodnar. – 4th ed. – Vinnytsia: Нова Книга, 2017. – 328 pp.
5. Davidson's Principles and Practice of Medicine, 23rd Edition, 2018.
6. USMLE Step 2 CK Lecture Notes 2017: Internal Medicine (Kaplan Test Prep). - 2016. - Published by Kaplan Medical. - 474 pages.

2). Додаткова література:

1. Власенко М.В., Біляєва К.С., Паламарчук А.В. та ін. Лабораторна діагностика, діагностичні тести в ендокринології. - Видавничий дім Медкнига, Київ. – 2021. – 120с.
2. Власенко М.В., Паламарчук А.В. Діагностика та лікування хворих із вузловою формою зоба. – Вінниця. –2019.- 72 с.
3. Власенко М.В., Вернигородський В.С., Паламарчук А.В. та ін. Інтенсивна терапія в ендокринології. Навч.-метод. посіб. — К.: Видавничий дом «Медкнига», 2021. — 144 с.
4. Наказ МОЗ України №151 від 26.01.2023 «Уніфікований клінічний протокол первинної, екстреної, та спеціалізованої медичної допомоги «Цукровий діабет 1 типу у дорослих».
5. Клінічна настанова, заснована на доказах «Цукровий діабет». Київ 2022.
6. Наказ МОЗ України від 28.02.2023 №413 Стандарти медичної допомоги «Цукровий діабет у дітей»
7. Наказ МОЗ України «Стандарт медичної допомоги вроджений гіпотиреоз»ю
8. Наказ МОЗ України від 14.09.2021 №1946 Уніфікований клінічний протокол первинної, вторинної (спеціалізованої) та третинної (високоспеціалізованої) медичної допомоги «Нецукровий діабет».
9. Наказ МОЗ України від 03.12.2023 №427 Стандарти медичної допомоги «Ожиріння у дорослих».
10. Стандарти надання медичної допомоги хворим з патологічними станами щитоподібної та прищитоподібних залоз в умовах дії негативних чинників довкілля (видання 3, розширене) / За ред. О.В. Камінського. – Харків: «Юрайт», 2017.–312с.
11. 100 избранных лекций по эндокринологии. / Под ред. Ю.И. Караченцева, А.В. Казакова, Н.А. Кравчун, И.М. Ильиной. – Х: 2015. – 948 с.
12. International Textbook of Diabetes Mellitus, 2 Volume Set. Ed. by R.A. Defronzo, E. Ferrannini, P. Zimmet, G. Alberti. 4th Edition, 2015. – 1228 p.
13. Harrison's Endocrinology. Ed. by J. Larry Jameson, Mc Graw – Hill., New York, Chicago, Toronto. e.a. 4rd edition, 2016. - 608 p.
14. Williams Textbook of Endocrinology. Ed. by Henry M. Kronenberg, Shlomo Melmed, Kenneth S. Polonsky, P. Reed Larsen. Saunders. 13 edition, 2015. – 1936 p.

3). Електронні ресурси:

1. Вінницький національний медичний університет ім. М.І. Пирогова: <http://vnmu.edu.ua>
2. Бібліотека Вінницького національного медичного університету ім. М.І. Пирогова: <http://library.vnmu.edu.ua>
3. Центр тестування <https://www.testcentr.org.ua/uk/>
4. МОЗ України <https://moz.gov.ua/>
5. Центр громадського здоров'я МОЗ України <https://phc.org.ua/kontrol-zakhvoryuvan>
6. Всесвітня організація охорони здоров'я <https://www.who.int/ru/home#>
7. <http://www.iem.net.ua>
8. <http://www.ipep.com.ua>
9. <http://www.endosurg.com.ua>
10. <http://www.endocrinology.mif-ua.com>
11. <http://www.vitapol.com.ua>

Англійською мовою:

12. <http://www.diabetes.org>
13. <http://care.diabetesjournals.org>
14. <http://www.oxfordmedicaleducation.com/>
15. <https://www.thyroid.org>

4). Презентації лекцій, Методичні рекомендації до практичних занять та СРС, Консультації (один раз на тиждень згідно графіку консультацій)

9. Розклад та розподіл груп по викладачам опублікований на веб-сторінці кафедри ((<https://www.vnmu.edu.ua/> кафедра ендокринології/ Студенту).
10. Питання до підсумкового контролю дисципліни опубліковані на веб-сторінці кафедри ((<https://www.vnmu.edu.ua/> кафедра ендокринології/ Студенту).

Силабус з дисципліни «Ендокринологія» обговорено та затверджено на засіданні кафедри ендокринології з курсом післядипломної освіти ВНМУ ім. М.І. Пирогова (Протокол № 1 від 29 серпня 2023 р.)

Відповідальний за курс

підпис

доц. ЗВО Анатолій ПАЛАМАРЧУК
прізвище та ініціали

Завідувач кафедри

підпис

проф. ЗВО Марина ВЛАСЕНКО
прізвище та ініціали